

A Szükség

Egyszer egy embernek volt három fia: egy pap, egy nótárius és egy parasztember. A paraszt azt gondolta, hogy ő azért szegény, mert iskolákat nem járt, mint a többi két testvére, elkezdett tehát hatvanesztendőskorában iskolába járni; mivel pedig abban a faluban, ahol ő lakott, nem volt iskola, kénytelen volt a szomszéd faluba járni. Egyszer, amikor az iskolából visszajött, talált egy láda pénzt a búzaföldek mellett az országúton, mivel pedig nehéz volt, haza nem vihette, hanem behúzta a búzába, és onnan éjjel apródonként hazahordogatta. Sok pénze lévén, mindjárt vett házat, ökröt, malacot, és ami neki szükséges volt. De egyszer híre futamodik, hogy egy bizonyos gróf elvesztett egy láda pénzt; a falu bírái tehát, kik látták, hogy ez az ember szemlátomást gazdagodik, elhívták őt a faluházához, megkérdezték tőle, nem talált volna-e egy láda pénzt.

– Igenis, találtam! – felelé a parasztember.

– Mikor tájban? – kérdezik tőle a bírák.

– Mikor az iskolába jártam.

Ránéznek, látják, hogy ősz már. Hazaküldötték, mondván, hogy a pénz most veszett el. A paraszt, hogy továbbra el ne árulja magát, szokás szerint kiment a mezőre dolgozni, azonban gondoskodott a jövőről is; mert azt mondta a feleségének:

– Látod, édes feleségem, ez a pénz, ha megannyi volna is, egyszer elfogy... ám tehát kétezer forintot tegyünk el a szükségnek, a többivel pedig, amint lehet, gazdálkodjunk!

Azonban a felesége ezt a szükséget embernek gondolván, úgy vélekedett, hogy azt a kétezer forintot valakinek oda kell adni. Oda is adta. Egyszer az ura kaszálni volt, eljön az ajtóra egy koldus, kérdi az asszonyt, vajon ő volna-e a Szükség?

– Igenis, asszonyom – felelt a koldus –, én nagy szükségben vagyok!

– Jól van – monda neki az asszony –, régen várjuk már kendet, eltettünk mi az urammal kendnek kétezer forintot! – Ezzel előhozta a pénzt, neki adta, a koldus pedig továbbillantott.

Este, mikor az ura hazajött, elébe fut az asszony, nagy örömmel mondván:

- Apjuk, itt volt ám a Szükség!
- Micsoda szükség?
- Hát akinek eltettük a kétezer forintot!
- Oh, te bolond, hát nem mondtam, hogy eltesszük ezt a kétezer forintot a mi szükségünkre, azaz ha mi megszorulnánk! Elmegyek most szégyenemben a világba, s mindaddig járok, míg ily bolondra nem találok, mint te vagy!

El is ment a parasztember akkor este mindjárt, és minthogy az ég nagyon csillagos volt, mindég azt nézte az útban. Már a második faluban járt, ahol egy asszony a kapubáánhoz¹ támaszkodván csodálkozva kérdezte, miért nézné mindig az eget. Ez tréfából azt felelte:

- A mennyország kapuját nézem, hogy el ne veszejtsem!
- Hát kegyelmed mennyországból jött? – kérdezi ismét az asszony.
- Onnan biz én! – felelt az utas.
- Hát ismeri-e az én uramat?

Miután az ura nevét is megmondta, azt monda:

- Hogyne ismerném, hiszen szomszédok vagyunk; de bezzeg nagy szükségben van asszonyomnak az ura: sem pénze, sem ruhája, sem becsülete, azért a többinek a lábakapcája a mennyországban.
- Ejnye, szegény uram! – monda az asszony –, jöjjön hát kegyelmed be, itt van harmadfélezer forint, vigye el a szegény uramnak, azután itt van két szép ruha, válasszon kegyelmed magának is, a másikat pedig vigye el neki, hogy legyen becsületben szegény ember!

Mikor már többet is beszélgettek volna és a parasztember a fehér kenyeret, kappant, jó bort, amit az asszony elébe rakott, elköltötte volna, jó egészséget mondván, elbúcsúzott. Nézett, nézett, most még jobban, mint azelőtt, az égre, de csak addig, míg az asszony látta, mihelyest nem látta, lesütötte a fejét, és alig várta örömeiben, hogy hazaérhessen.

Haza is ment, elbeszélte, hogy mi történt, és minthogy a feleségénél még nagyobb bolondra is talált, megbocsájtott neki, annál inkább szerette, és még most is élnek, ha meg nem haltak.

¹ Kapufélfa